

КОГАТО ТЪРСИШ СЕБЕ СИ ...
Красимира Делийска¹
Вицепрезидент на културно сдружение
„Св. Св. Кирил и Методий“ – Рим

Когато търсиш себе си, е най-лесно да се загубиш ... Това чувство съм го усетила от личен опит и затова вече дори не си и помислям да го правя. Но това, че съм българка, със сигурност го зная и не защото в стаята ми в центъра на Рим първото, което ще видиш, е българският флаг. Ще кажете – външни ефекти и ненужен патос, но който е като мен – от тази нарастваща в геометрична прогресия група на българите в чужбина, която оформя големи общности от икономически емигранти, веднага ще му стане ясно какво е в душата ми ...

Когато понякога се завръщам в Родината физически, приятелите ми ме наричат италианката, а в Италия така и не разбраха къде е точно България и за по-лесно ме смятат за украинка или албанка, а красивото си българско име не съм го чувала да се изрича с години, защото им е твърде сложно за артикулиране. Но моята патриотична гордост се бунтува, все пак нали трябва да се интегрирам, за да получавам заветната еурова заплата, с която да помогна на децата си поне те да открият себе си..., в чужбина.

Иначе в духовен план съм си все в *Нея – България*. Обичам си я, нищо че за много българи, останали там, изглеждам като предателка. Тогава защо в сънищата си се връщам в дома, който измамници ми отнеха, в любимия университет, който завърших с ясното съзнание, че съм част от войнството на светите братя Кирил и Методий и мисията ми е да служа на българското слово!? Но и тази мисия се оказа от невъзможните... Повече говоря, чета, пиша и слушам италиански, отколкото

---

¹ Красимира Желева Делийска дългогодишен преподавател по български език и литература. От 2005 г. живее и работи в Италия. Тя е вицепрезидент на културно сдружение „Св. Св. Кирил и Методий“ – гр. Рим, както и преподавател в неделното училище в Рим.

Krasimira Deliyiska is a teacher to Bulgarian language and literature with pluriannual experience. She lives and works in Italy since 2005. She is vice chairman of the cultural Association Saints Cyril and Methodius. She is also teaching in the Bulgaria Sunday School in Rome.

майчиния си език и често, когато разговарям със синовете си, първо идва думата на италиански, а после на български, сякаш за да ме провокира към размисъл за екзистенциалната ми същност.

Моят път в България се оформи така, че работех като учителка – от тези, които и като спят преподават, а сърцето им е с пулса на училищен звънец. И когато тръгнах на гурбет в куфара си сложих книги и речници, а не дрехи. Всъщност дрехи почти няха, защото *Демокрацията* дойде в Родината сякаш внезапно и изобщо никого да попита дали е готов да я посрещне, разбере!? Естествено, чисто по нашенски, хората бяха неподготвени. При ситуацията на купонна система за хляб и мляко – кой да ти мисли за облекло ... Отиде си от власт социалистическият диктатор ..., съпругът ми, и остана само той – зорът. А сега накъде?

Все по-често поглеждах към речниците. В Германия и Швейцария вече работих и едва се завърнах жива от непознато физическо натоварване. А и все още не бяхме в Европейския съюз. Само в Италия можеше да се влезе нелегално лесно и противно на всяка логика дори да се започне работа, без да се говори езикът. Това означаваше само едно – напред към Италия. А то избор ли беше или липса на такъв, задавах си този въпрос нееднократно ... На мен да останеше, не бих се подложила на това, ама зорът си беше забоден през деня между ребрата ми, а вечер и в сънищата се явяваше като циклоп. Пак под натиска на зор бях създавала частна школа, написала бях две книги и публикувала бях безброй статии във вестниците, за да помагам на младото поколение и да бъде полезна.

От многото писане на ръка, защото тогава компютърът все още не беше на мода, а и да беше, няха пари, за да си го позволя, средният ми пръст имаше цинично голям мазол. И това го считах за справедливо изкупление на съдбовната си грешка, че не останах университетски преподавател и така предадох една от мечтите си. Километри изписана на ръка хартия... Ако бяха поставени вертикално, можеха да конкурират Вавилонската кула... От друга страна обаче, точно писането като въздушна възглавница ме отделяше от истината за живота ми и ме държеше в плен на един друг свят – светът на книгите, където има метафори, истини, красота, любов. И досега, въпреки изпитанията на живота ми в чужбина, като истинска българка гледам с доброта и с обич към всичко,

което ме заобикаля както е в романите на моята младост. И с любопитство и любознателност...

Всичко това трябваше да го изоставя заедно с двете ми момчета, които от този момент нататък порастаха с гигантски, почти революционен скок във времето. А аз отново затърсих вътре в себе си сили да приема новата житейска роля. Добре, че имам и няколко безценни подаръка от същата тази съдба – да бъда българка и да съм способна да се изправям бързо като тръстиката след всеки заплетен драматичен казус, и това често ме е спасявало. Здрав български ген...

Така, като истинска нестинарка в мистичен ритъм, тръгнах по жаравата в чуждата земя в търсене на себе си...

В столицата на Италия пристигнахме 2005 година – нелегално, с трафика на т.нар. „бяла работна ръка“ с неудобна превозвачка на новоизлюпените „бизнесмени“ от Мездра, бързащи да проверят истинността на теорията за първоначалното натрупване на капитал. Нищо, че не бяха я чели тази теория, но пък тази за социализма я бяха проверили на практика и не я харесваха. А и беше започнало великото преселение на народа ни, отприщил се като река, събрала мощта си зад социалистическия бент, която и Шенген не можеше да спре. Предлагането отговаряше на търсенето! Пазарна икономика?

Можех да напиша без усилие трактат, но с това ново съвременно „житие и страдание“ се питах как ще се справя. Като истинска българка обаче вярвах в себе си и си мислех, че и на полюса да се намирам съвсем сама, ще се справя. Но това не беше полюсът, а сърцето на капитализма, за който бях чела само от учебниците по политическа икономика...

Бях си платила... Една „приятелка“ ми беше взела комисиона, за да ме изпрати в ада. А аз дори се чувствах за богоизбрана! И останалите ми завиждаха, че пак съм се „уредила“. Само че никой от тях не се натискаше за такова „уреждане“.

Други две „приятелки“, спечелили от тотото и реституцията, ми услужиха с пари, за да си гледам децата, но с такава жестока лихва, каквато няма в нито една световна банка. Времената бяха такива – интересни – на финансови пирамиди и фараони, на силови групировки, оглавявани от известни спортисти, а аз трябваше да се впиша в това време.

Всъщност бедността си имаше и своята добра страна! В пирамидите не загубих нито стотинка, за разлика от съседите си, получили инфаркт от загубата на парите от продаденото жилище, а за мафиотите не бях провокация – нямаше за какво да ме рекетират.

Все по-често, поглеждайки се в огледалото, започнах да виждам лицето си като един голям лихвен процент и се питах дали и двадесет и петграмовата ми душа не е олихвена. А тя, съотнесена в математически план към седемдесеткилограмовото ми тяло, си беше незначителен дял, а така болеше, сякаш е двеста и петдесеткилограмова...

Напук на всички трудности двете ми момчета бяха талантиливи – рисуваха, пееха, композираха, печелеха конкурси, влязоха в червената книга на талантите, станаха артисти... Това го бяха наследили по моя кръвна линия. Но докато се стигне до всичко това, боледуваха много, чупеха си ръце, крака ... А тя, *Демокрацията*, си се беше настанила като в удобен фотьойл и в болниците. Плащах си редовно в Здравната каса, но въпреки това... Още ме побиват леденостудени тръпки от думите на белокосия лекар – „*Даваш парите* (бяха три мои месечни заплати), *има операция! Не даваш – няма!*“ . Аз не можех да оставя детето си да вие от болки, но се запитах дали лекарят беше чувал за Хипократ.

Всичко, което се случваше с мен и децата ми, изискваше все повече пари, а аз естествено ги няхах. Бях изучила застрахователното дело, тайните на професионалния грим, основите на *мултилевъла*, продавах домати на пазара и така печелех допълнително, но недостатъчно... А и една от особеностите на новородената ни демокрация беше, че по-смъртно не можеше да се намери банка, която да ми отпусне заем, защото бях самотна майка с две непълнолетни деца и финансово неблагоприятна. Та аз дори и символичните суми за детските добавки не можех да получа и затова не проклинах лихварките, а им благодарях. Малко се страхувах не за себе си, а за тях, защото бях чела Дантевия „Ад“. Впрочем Данте в училище и в университета направо не го разбирах и може би, за да си науча ненаученото, съм тук, в неговата Родина, и говоря езика му. Те и адът и чистилицето ми се изясниха, а да мечтая за рая не смея, защото съм си българка и вярата и оптимизмът ми са крехки, за разлика от италианските. Две народопсихологии толкова различни, че не зная как намираме допирни точки. Може би само

любовта ни спасява. Иначе как ще се грижиш и бориш всекидневно за живота на възрастните италианци, когато не си успял да го направиш за собствените си родители, ако нямаш в себе си обич и доброта? И комунистическа дисциплина, организираност, отговорност и честност. Старомодни думи, но аз съм си българка и ги нося в себе си като закон, който не прекривам, защото имам мистичен страх, че направеното зло се завръща върху децата ти, за да те боли още по-силно. И когато чуя, че за българките говорят хубави неща, че са чисти, работливи, честни и усмихнати, сърцето ми се стопля и успокоява, че не съм сама, че макар и разделени, сме силни духом и даваме най-доброто от себе си, дори когато страшно ни боли... Та при този тип работа – нечуван и невидан в други точки по света, да си на двадесет и четири часово разположение без почивен ден, е като излежаване на доживотна присъда или е като да си у дома. Затова за мен понятието къщи е доста разтеглено и където и да съм, засаждам на терасата мушката, на масата имам икона на Св. Богородица, под възглавницата – повестта „Преди да се родя и след това“ на Ивайло Петров, а ако случайно почивам в неделя – бягам да преподавам в българското училище. Там има себеподобни, хора на духа и словото, българи... Търсим се и уж случайно се откриваме, може би защото сме настроени на една и съща честота... Българска!

А и аз клетва съм дала на гроба на Учителя. Закле ме в името на св. Кирил Философ в базиликата „Сан Клементе“ една поетеса, баданте като мен, (така се нарича професията ни в Италия): *„Яж плодове, защото за мозъка са необходими захари! В мислите си отстрани всички и всичко, което те отклонява от писането! Не мисли за пари!“*.

Този завет, предаван във времето между писателите, тогава ми се стори странен и доста краен, нещо като Ботевото „Свобода или смърт!“, но веднъж приет съзнателно, стана моя Съдба...

Там, на гроба на св. Кирил, всички се събираме в празничните дни на размисъл, забравили противоречията помежду си, в мълчалив поклон пред това, което сме били и ще бъдем само ако го поискаме, без страха, че сме изгнаници.

Нищо, че все още ми казват, че съм от Белград, аз упорито поправям грешката! Не спирам да вярвам, че все някой в тази чужда страна за миг ще долови страстта, с която говоря за България и ще види чрез влюбен-

ните ми очи магическата красота на кирилицата – азбуката на родното ми слово!

А дали е толкова чужда за мен Италия, щом се възхищавам от Леонардо, Микеланджело, Бернини и тананикам песните на Санремо?

Ето, че отново се загубих, а както е общоизвестно, това се случва на всички, дръзнали да търсят себе си.

IN SEARCH OF YOURSELF...

Krasimira Deliyska

Vice-president of the Cultural Association

“St. St. Cyril and Methodius – Rome

Abstract

This is an essayistic autobiographical and self-ironic representation of the internal dramatic searches of one modern Bulgarian woman, who rediscovers her own nature in the reality of two worlds – the spiritual and the physical, the native and the foreign, finding the intersection fulcrum into the love of everything that surrounds her and the pride of the family ancestries.